

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
ПЕНІТЕНЦІАРА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ**

Кафедра економіки та соціальних дисциплін

ПОГОДЖЕНО:

Начальник кафедри,

доктор економічних наук, професор

Оксана ГОНЧАРЕНКО

«04»_01_2024 р.

СИЛАБУС

навчального курсу «Релігієзнавство»

спеціальність 081 «Право»

форма навчання: денна

РОЗРОБНИК:

доцент кафедри,

кандидат історичних наук

Олександр ЛЮБИЧ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри економіки та
соціальних дисциплін

Протокол № _1_ від «04»_01____2024 р.

Кредити та кількість
годин:

3 кредити ECTS; години: 16 лекційних,
30 семінарських та 44 самостійна робота.

Чернігів – 2024

Анотація курсу

Релігієзнавство — одна із галузей сучасної освіти і науки. Викладання та засвоєння знань із релігієзнавства є важливим внеском у гуманітаризацію освіти. Воно сприяє оволодінню курсантами та студентами досягненнями світової та вітчизняної культури, допомагає особі самовизначитись у світоглядних питаннях, формує духовні інтереси, ціннісну орієнтацію. Знання із релігієзнавства важливі для професійного становлення фахівців, які готуються до наукової діяльності у сферах фундаментальних досліджень.

Курс «Релігієзнавство» дозволяє вивчити причини виникнення та існування релігій, їх елементи, структуру, вірування і культ, типологію світових релігій, національних релігій, нетрадиційних релігій. Дізнатися про міжнародні релігійні організації та їхню участь в екуменічному, миротворчому, екологічному русі, про особливості впливу релігії на різні сфери духовної культури. Знайомить з релігійною ситуацією в Україні, роллю релігійного фактору в національній розбудові, студенти повинні будуть виробити власну позицію у ставленні до релігії як елементу духовної культури.

Курс «Релігієзнавство» надає курсантам та студентам можливість розуміти сутність феномену релігії і застосовувати знання про релігійні організації України та світу на практиці, зокрема у пенітенціарній діяльності. Завданням дисципліни є надати курсантам та студентам ґрунтовні знання у сфері релігієзнавства. Результатом навчання є оволодіння уявленнями про історію, теорії, типологію та функціональність релігії як особливого духовного і суспільного феномену; розуміння сучасних релігійних процесів в Україні та світі; вміння професійно оцінювати і аналізувати релігієзнавчі концепції, релігійні тексти, критичну літературу. Під час курсу курсант та студент здобуває компетентності: вміння професійно оцінювати і аналізувати релігієзнавчі концепції, релігійні тексти, критичну літературу; вміння дотримуватись принципів об'єктивності, позаконфесійності та толерантності під час висвітлення питань та проблем у сфері релігії; здатність здійснювати критичний аналіз подій та тенденцій у релігійному середовищі України та світу; здатність розуміти та використовувати знання про релігійні організації України та їхні зв'язки в практичній діяльності.

Мета курсу

Метою викладання навчального курсу «Релігієзнавство» є формування базових знань з релігієзнавства, що сприяють розвитку загальної культури особистості, а також розуміння курсантами, студентами та слухачами особливостей змісту віровчення і культових практик світових та національних релігій, нових релігійних течій, з'ясування принципів взаємовідносин держави і релігійних організацій, засвоєння законодавчої бази регулювання релігійної сфери життя українського суспільства.

Організація навчання

Тематичний план

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостійна робота
Розділ I. Релігія як історичний феномен. Християнство.						
1	Релігія як соціально-історичне явище.	6	2	2	-	2
2	Національно-державні релігії. Іудаїзм, індуїзм, зороастризм.	5	2	2	-	1
3	Національно-державні релігії. Конфуціанство, даосизм, синтоїзм.	4	-	2	-	2
4	Християнство, його виникнення і сучасний стан.	4	-	2	-	2
5	Основні напрямки християнства.	7	4	2	-	1
6	Історія християнства в Україні.	4	-	2	-	2
Розділ II. Іслам. Буддизм						
7	Іслам. Виникнення і врівчнення.	10	2	2	-	6
8	Іслам. Напрямки та мораль..	6	-	2	-	4
9	Буддизм: історія та вчення.	8	2	2	-	4
10	Буддизм: напрямки та культ.	6	-	2	-	4
Розділ III. Нові релігійні течії. Релігія в Україні						
8	Нові релігійні течії. Виникнення та сутність.	6	2	2	-	2
9	Нові релігійні течії в Україні.	6	-	2	-	4
10	Сучасний стан релігій в Україні.	6	2	2	-	2
11	Законодавство України про свободу совісті та релігійні організації.	6	-	2	-	4
12	Взаємини ДКВС з релігійними організаціями.	6	-	2	-	4
Всього годин за курсом		90	16	30	-	44

Завдання до семінарів та практичних занять

Семінарські заняття

Готуючись до семінарського заняття Ви маєте підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту всіх (!) питань та ваша присутність на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки). Відсутність конспекту або неповний конспект, навіть за умови вашої присутності на семінарі, оцінюється в 0 балів.

Плани семінарських занять

Тема 1. «Релігія як соціально-історичне явище»

1. Сутність і основні теорії походження релігії.
2. Релігійний світогляд.
3. Релігійна свідомість, релігійна психологія, релігійна ідеологія.
4. Релігійна фантазія. Фантастичні образи релігії. Віра в надприродне.
5. Релігія як сфера духовної культури, її елементи і структура.
6. Функції релігії та її роль у житті суспільства.
7. Релігійні організації.
8. Класифікація релігій.
9. Структура релігії.

Література: основна № 1, 2, 4, 7, 8, 10; допоміжна № 1, 3, 4.

Тема 2. «Національно-державні релігії. Іудаїзм, індуїзм, зороастризм»

1. Етнонаціональні (національні, етнічні, локальні) релігії, їх сутнісні ознаки, функції та класифікація.
2. Ранні національні релігії.
3. Релігійні уявлення Давнього Єгипту.
4. Релігійні уявлення Вавілоу та Ассирії.
5. Релігія Давньої Греції.
6. Релігійні вірування давніх римлян.
7. Зороастризм - стародавня релігія Ірану.
8. Специфіка індуїзму як національної релігії Індії.
9. Іудаїзм - національна монотеїстична релігія.

Література: основна № 1- 4, 5, 6-8, 10; допоміжна № 1, 3, 4, 9.

Тема 3. «Національно-державні релігії. Конфуціанство, даосизм, синтоїзм»

1. Пізні національні релігії та їх класифікація.
2. Конфуціанство.
3. Даосизм.
4. Синтоїзм.
5. Вішнуїзм та шіванізм.
6. Джайнізм.
7. Сикхізм.
8. Брахмаїзм.
9. Релігія караїмів.

Література: основна № 1, 2, 4, 7-10; допоміжна № 1, 2, 3, 4, 9.

Тема 4. «Християнство, його виникнення і сучасний стан»

1. Прийняття християнства та причини його виникнення.
2. Біблія, як священна книга. Особливості віровчення християнства.
3. Ісус Христос – центральна фігура у християнстві.
4. Проповідування апостолів.
5. Перші християнські громади та общини.
6. Християнська церква та перші церковні собори.
7. Поширення християнства та його сучасний стан.

Література: основна № 1, 2, 4, 7-9; допоміжна № 2, 4, 5, 6, 8.

Тема 5. «Основні напрямки християнства»

1. Основні напрями та географія поширення християнства.
2. Православ'я. Автокефальні православні церкви.
3. Католицизм в сучасному світі.
4. Протестантизм (ранній і пізній).
5. Лютеранство.
6. Кальвінізм.
7. Англіканство.
8. Церкви п'ятидесятників, адвентистів, баптистів і методистів.

Література: основна № 1, 2, 4, 7, 8, 10 допоміжна № 4-13.

Тема 6. «Історія християнства в Україні»

1. Зародження християнства на українських землях.
2. Українська православна церква Московського патріархату (УПЦ (Московський патріархат)).
3. Українська православна церква Київського патріархату (УПЦ (Київський патріархат)).
4. Українська автокефальна православна церква (УАПЦ).
5. Православна церква в Україні.
6. Поява католицизму в Україні.
7. Причини та наслідки появи Греко-Католицької церкви.
8. Українська греко-католицька церква.
9. Протестантські громади в Україні.

Література: основна № 1, 2, 4, 7, 8, 10 допоміжна № 4-13.

Тема 7. «Іслам. Виникнення і віровчення»

1. Виникнення ісламу.
2. Віровчення, обряди та норми життя.
3. Ісламський культ.
4. Коран і Сукна.
5. Провідні ідеї ісламу.
6. Ісламський фундаменталізм. Есхатологія ісламу.
7. Пророк (посланець) Муххамед як засновник ісламу.
8. Поширення ісламу в світі.
9. Культурна і соціально-політична роль ісламу.

Література: основна № 1, 2, 4, 7, 8; 9; 10 допоміжна № 1-9.

Тема 8. «Іслам. Напрямки та мораль»

1. Ісламізм і панісламізм.
2. Сунізм.
3. Шиїзм.
4. Поява ісламу в Україні.
5. Мусульманське право. Шаріат.
6. Суфійські тарікати (суфізм). Бехаїзм.
7. Шиїтські течії. Хариджати.
8. Ілейні течії ісламу. Ісламські організації.
9. Тарікати. Помірковані та крайні шиїти.

Література: основна № 1, 2, 5, 7, 8, 10; допоміжна № 1-9.

Тема 9. Буддизм: історія та вчення

1. Виникнення та історія буддизму.
2. Віровчення буддизму.
3. Буддійська мораль.
4. Соціальна сутність буддизму.
5. Практика буддизму. Буддиська етика.
6. Чернече життя. Медитація.
7. Буддійські тексти.

8. Буддійська освіта.

Література: основна № 1-6, 7, 8, 9; 10 допоміжна № 1-9.

Тема 10. Буддизм: напрямки та культ

1. Класифікація буддійських течій.
2. Нікая.
3. Махаяна.
4. Ваджраяна (тантраяна)
5. Хінаяна.
6. Японський буддизм.
7. Тхеравада. Тибетський буддизм.
8. Ламаїзм.
9. Дзен-буддизм та Дао-буддизм.
10. Буддійський культ.

Література: основна № 1-6, 7, 8, 10 допоміжна № 1-9.

Тема 11. Нові релігійні течії. Виникнення та сутність

1. Загальна характеристика нових релігійних течій та причини їх поширення.
2. Класифікація нових релігійних течій.
3. Релігії орієнтального напрямку, або східні релігійні течії (Товариство свідомості Крішні, Всесвітня чиста релігія, Центри Шрі Чинмоя, Рух Махаріші, Послідовники Саї-Баби та ін.).
4. Неохристиянство, або нехристиянські течії та течії християнського коріння (Церква повного Євангелія, Союз церкви Божої України, Богородична церква, Церква Ісуса Христа Святих останніх днів (мормони), Церква живого Бога, Церква воскреслого Христа).
5. Синтетичні неорелігії (Церква єднання, Віра Багаї та ін.).
6. Езотеричні об'єднання («Всесвітнє теософське товариство», асоціація «Жива етика» (Агні-йога)).
7. Саєнтологічні рухи (Діанетика, Наука розуму, Християнська наука та ін.).
8. Неоязичництво (друїдизм, ведизм, арійський рух, тенгріанство, Рідна віра).
9. Демоністичні культури (сатаністи).

Література: основна № 1-6, 7, 8, 10 допоміжна № 1-13.

Тема 12. Нові релігійні течії в Україні

1. Неохристиянство в Україні.
2. Українське неоязичництво.
3. Синтетичні релігії.
4. Орієнталістські релігії в Україні. Неоорієнтальні об'єднання.
5. Езотеричні об'єднання.
6. Сайєнтологія в Україні.
7. Сатанізм.
8. Синкретичні релігійні рухи.
9. Харизматичні релігійні течії.

Література: основна № 1-6, 7, 8, 10 допоміжна № 1-13.

Тема 13. Сучасний стан релігій в Україні

1. Поліконфесійний склад населення України.
2. Сучасні релігійні процеси в Україні.
3. Державно-церковні відносини в історії України.
4. Буддизм в сучасній Україні.
5. Християнство в сучасній Україні.
6. Іслам в сучасній Україні.

Література: основна № 1-6, 7, 8, 9; 10 допоміжна № 4-13.

Тема 14. Законодавство України про свободу совісті та релігійні організації

1. Свобода совісті як загальнолюдська цінність.
2. Конституція України про релігію.

3. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації».
4. Альтернативна (невійськова) служба.
5. Правопорушення у релігійній сфері за Кримінальним Кодексом України.

Література: основна № 1-6, 7, 8, 10 допоміжна № 4-13.

Тема 15. Взаємини ДКВС з релігійними організаціями

1. Релігія як засіб виправлення засуджених.
2. Типологія та функції релігійних організацій. Релігійна група та громада.
3. Правова база взаємодії ДКВС з релігійними організаціями.
4. Злочини проти релігійних прав і правовідносин.
5. Духовне виховання засуджених. Стан та перспективи використання релігії як засобу виправлення засуджених.
6. Пенітенціарне душпастерство. В'язничне капеланство.
7. Вплив НРТ (нових релігійних течій) на середовище засуджених.

Література: основна № 1-6, 7, 8, 10 допоміжна № 4-13.

Завдання для самостійної роботи

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи вам необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене в обсязі не менше двох сторінок рукописного тексту. До методів самостійної роботи курсантів (студентів) відноситься читання (робота з підручниками, нормативно-правовими джерелами, письмовими консультаціями та іншими навчально-методичними посібниками), відеострічка, експертиза, слухання, конспектування, вправи, рішення задач і проблемних ситуацій, дослід, експериментування.

Читання. Метод роботи з підручниками, нормативно-правовими джерелами, письмовими консультаціями та іншими навчально-методичними посібниками підручником і іншими учбово-методичними посібниками сприяє розширенню наукових знань курсантів, формуванню умінь самостійної пізнавальної діяльності. Метод застосовується для осмислення й закріплення наукової інформації, вже отриманої курсантами на лекціях і семінарських заняттях, а також для самостійного первинного придбання, розширення знань без участі викладача. Курсанти, що виявляють особливий інтерес до визначених галузей знань, можуть звертатися до різних наукових праць, не передбачених навчальними планами, і самостійно розширювати і поглиблювати наукові знання. Бажано, щоб викладачі, заохочуючи подібне прагнення, пропонували списки наукової літератури для самостійної роботи. **Конспектування.** Здійснюється курсантами (студентами) в двох різновидах: зі слуху і при читанні. В обох випадках вони використовують наступні способи конспектування: записують докладно без осмислення; записують головне й одночасно осмислюють записане; ведуть опорний конспект із більш глибоким осмисленням тексту. При самостійному читанні літератури ступінь персоніфікації інформації більш ґрунтовна. Необхідно виділити ще один спосіб конспектування. В останні роки телебачення організує освітні програми, частину з них призначається для вузів. Курсанти сприймають інформацію одночасно органами слуху і зору, конспектують або здійснюють короткий запис її після завершення програми. **Відеострічка.** Ціль методу – допомогти курсантам побачити себе, свою навчальну діяльність, свої дії, по можливості не тільки навчального, але і професійного характеру, з боку. Але для цього необхідно зробити запис, фіксацію навчального фрагмента, педагогічної практики і відтворити за допомогою відеокамери або комп'ютера. Потім курсант самостійно переглядає на телеекрані й аналізує ці фрагменти, вирішуючи, як треба або як не треба діяти. Даний метод привертає увагу тому, що курсант як би відокремлює події на екрані і суб'єктів цих подій від себе, аналізує них з боку «чужим поглядом». Причому перегляд відеострічки, а потім і аналіз можуть повторитися. У випадку труднощів курсант звертається за консультацією до викладача. Метод створює

можливість максимальної адаптації до індивідуально-типологічних особливостей курсанта. Але використовувати його вдається не настільки часто через відсутність необхідного устаткування. **Експертиза.** Метод простий у застосуванні і дуже ефективний для розвитку аналітичних здібностей, рефлексії. Він широко використовується для експертної оцінки дій курсантів під час педагогічних, пізнавальних, ділових ігор; при аналізі реферативних доповідей, ІНДЗ, рішення ситуаційних завдань тощо. Курсанти, що виступають у ролі експертів, повинні добре володіти навчальним матеріалом, знати проблему обговорення й оцінки. Метод експертизи застосовується в двох формах – письмової й усної, причому друга більш популярна. Він відіграє значну роль у професійній підготовці курсантів, для яких дуже важливо розвивати аналітичне мислення.

Виконання вправ, рішення ситуаційних завдань. Основна мета – формування умінь при вивченні конкретних дисциплін. Донедавна у вузах існувала думка, що задачі і вправи варто практикувати в сфері вивчення природничо-наукових, технічних і точних дисциплін. Однак освітня практика показала, що ця думка помилкова. Задачі і вправи доречні по усіх вузівських дисциплінах. І незважаючи на їхній різний характер, вони необхідні для розвитку аналітичного мислення курсантів, їхньої самостійності. При виконанні вправ курсанти повинні насамперед зрозуміти їх сутність, потім вибрати оптимальні шляхи своїх дій і, нарешті, пояснити і довести їх правильність або правомірність. **Навчальні дослідження.** До навчальних досліджень відносяться самостійні роботи, написання реферативних доповідей, ІНДЗ тощо. Виконання навчально-дослідницької роботи курсантів жадає від них високого ступеня самостійності і пізнавальної активності. Навчальні дослідження сприяють розвиткові умінь ведення наукового пошуку і формуванню аналітичного мислення, а також поглиблюють інтерес до тієї або іншої науки.

Таким чином, методи самостійної роботи курсантів (студентів) можуть бути використані в аудиторії – на лекціях, семінарських і практичних заняттях – за участю викладача. Коли ж методи застосовуються курсантами поза аудиторією (більш активно на старших курсах) – курсанти цілком самостійні. Одним з результатів самостійної роботи стає виконання індивідуального завдання. При виконанні індивідуального завдання курсант проводить необхідні дослідження, використовує і наводить доказовий та ілюстративний матеріал у викладі схем, доречних прикладів тощо.

Види самостійної роботи для курсантів (студентів):

1. **Читання** відповідних розділів у підручниках і посібниках, професійно орієнтоване читання методичних статей.

2. **Складання списку статей з певної теми і анотування кількох, що найбільше сподобались.** При цьому курсанти слухають і доповнюють свої списки. Викладач нагадує, що анотація є дуже стислим викладом змісту статті. У структурі анотації такі елементи, як тема статті і перелік питань, порушених у ній, без розкриття їх змісту.

3. Рецензування методичних статей за схемою:

- Назва статті, автор, де вміщено статтю.
- Тема статті, чому вона є актуальною.
- Основні положення статті.
- Висновки, яких дійшов автор статті.
- Де може бути використаний методичний матеріал.

4. **Визначення цілей, завдань і змісту певної теми (розділу).** При виконанні подібних завдань курсанти користуються матеріалом лекції, підручником, дібраною методичною літературою.

5. **Підготовка курсантами коротких повідомлень методичного характеру.** Досвід показує, що курсантам бракує вміння стисло, послідовно, логічно викладати власні думки. Саме з цієї причини вони стикаються із значними труднощами під час складання заліків та іспитів.

6. **Підготовка реферативних доповідей.** Надзвичайно важливо організувати їх

обговорення в групі, виступити опонентами. Допомогти в цьому може така схема аналізу доповіді (реферату).

а). Як розкрито тему в її теоретичній і практичній частинах:

- чи виявив курсант знання науково-методичної літератури з проблеми, чи зумів практично оцінити її;
- чи витримав систему викладу, логічний зв'язок між частинами доповіді?

б). Чи переконав доповідач у важливості розробки цієї теми?

в). Якою мірою в доповіді розкрито зміст?

г). Як ви оцінюєте манеру викладу доповідача (культура мовлення, темп, зв'язок з аудиторією)?

д). Чи відповідають висновки тим завданням, які поставлені в доповіді?

7. При оформленні індивідуального навчально-дослідного завдання курсанти повинні дотримуватися встановлених вимог.

Виконане завдання подається викладачу для перевірки у визначений термін. Остаточна його оцінка дається викладачем під час індивідуальної співбесіди зі курсантом. Обсяг індивідуального завдання визначається виходячи із необхідності повного висвітлення поставленої задачі.

В індивідуальному завданні повинні бути розкриті наступні питання:

- постановка задачі;
- визначення актуальності;
- обґрунтування напрямків вирішення даної задачі;
- вказати на практичну значимість;
- використати літературу.

У сучасних умовах зростає частка самостійної роботи курсантів, що актуалізує значення методів даної групи. Сформований у курсантські роки досвід самостійної роботи й освоєні методи допоможуть курсантам у професійній діяльності не зупинятися на досягнутому, постійно поповнювати й оновлювати знання. При самостійній роботі курсантів (студентів) можуть використовуватися аудіовізуальні пристрої, зокрема, *відеофільми, комп'ютерні тестові програми, інтерактивні засоби навчання (слайд-, відео-проектори, інтерактивні дошки тощо)*. З навчальної дисципліни «Релігієзнавство» на самостійну роботу згідно тематичного плану, наданого далі для тем 1-15, відведено 44 години. Тому курсанти (студенти) повинні їх відпрацювати, скориставшись даними методичними матеріалами.

Завдання для самостійної роботи

1. Теорії походження релігії.
2. Основні ознаки первісних форм релігій.
3. Джайнізм.
4. Сикхізм.
5. Етика Конфуція.
6. Роль синтоїзму у формуванні національної самосвідомості японців.
7. Біблія як канонічна основа християнського віровчення.
8. Структура та культурно-історичне значення Біблії.
9. Реформація та Контрреформація і їх вплив на європейську культуру.
10. Нетрадиційні напрямки християнства.
11. Розкол в українському православ'ї: причини та наслідки.
12. Проблема створення помісної церкви в Україні.
13. Ісламський фундаменталізм.
14. Ісламський тероризм та його загроза для світу і України.
15. Ваххабіти.
16. Суфізм.
17. Життя Будди.

18. Трипітака
 19. Тантризм.
 20. Карма-каг'ю.
 21. Виникнення нових релігійних течій.
 22. Правовий аспект діяльності нових релігійних течій.
 23. Причини поширення НРТ в Україні.
 24. НРТ українського походження.
 25. Географічна мережа віруючого населення України.
 26. Екуменічний рух в Україні.
 27. Міжнародні нормативно-правові акти про релігію та їх імплементація в українське законодавство.
 28. Релігійна освіта та проблеми її регулювання.
 29. Порядок відвідування представниками релігійних організацій УВП.
 30. Релігійні конфлікти між засудженими та їх профілактика.
- Література: основна № 1, 2, 4, 7-9; 10 допоміжна № 2-4, 11, 12.*

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді рукописного есе обсягом до 5 сторінок за темою яка обирається з нижченаведеного переліку або індивідуальною темою погодженою з викладачем. При написанні есе доцільним буде скористатись порадами за посиланням: <https://zno.if.ua/?p=985>

Тематика есе:

1. Охарактеризуйте культурозберігаючу функцію релігії та її вплив на українських теренах.
2. Дайте характеристику первісних вірувань.
3. Проаналізуйте роль вільнодумства у контексті сучасних реалій.
4. Розкрийте сучасні прояви фетишизму.
5. Охарактеризуйте віровчення і культ іудаїзму: ортодоксія і сучасний стан
6. Проаналізуйте проблему взаємовідносин національних та світових релігій.
7. Дайте характеристику хасидизму.
8. Дайте аналіз Нагірній проповіді Ісуса Христа.
9. Охарактеризуйте особу та життєвий шлях Ісуса Христа.
10. Проаналізуйте феномен месіанства у християнстві.
11. Дайте аналіз взаємодії християнства і цивілізаційних парадигм кінця ХХ ст.
12. Розкрийте проблеми та перспективи розвитку православної церкви в Україні.
13. Охарактеризуйте православні святині України.
14. Дайте аналіз взаємодії Римо-католицизму і проблеми європейського вибору України.
15. Проаналізуйте протестантські рухи на українських землях.
16. Охарактеризуйте проблему джихаду в контексті сучасних світових реалій.
17. Дайте аналіз співвідношення прав людини і ісламського шаріату.
18. Проаналізуйте іслам, як важливий чинник міждержавних відносин в сучасному світі.
19. Дайте аналіз особистості пророка Мухамеда.
20. Проаналізуйте ідейні джерела буддизму.
21. Охарактеризуйте земний шлях Будди.
22. Визначте проблему співвідношення положень буддизму і основних прав людини.
23. Проаналізуйте стан і перспективи розвитку буддизму в Україні.
24. Проаналізуйте феномен авторитаризму у новітніх релігійних течіях.
25. Охарактеризуйте Велике Біле Братство.
26. Дайте характеристику українського неоязичництва.
27. Визначте сатанізм, як релігійно-культурний феномен.
28. Дайте аналіз суспільно-правовий аспект їх діяльності. нових релігійних течій
29. Проаналізуйте право людини на свободу віросповідання та його державне забезпечення

30. Дайте характеристику забезпечення релігійних потреб громадян в Україні, як фактор інтеграції в світове співтовариство.
31. Охарактеризуйте взаємодію установ ДПТС України з представниками релігійних конфесій у справі ресоціалізації засуджених.
32. Проаналізуйте відповідність законодавства України про свободу совісті та релігійні організації міжнародним правовим актам.

Порядок оцінювання

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в Таблиці 1

Таблиця 1

№	Назва теми	Всього балів	Форма заняття та		
			Лекції (ведення конспекту)	Семінари (конспектування, питань, виступ, доповнення)	Практичні Заняття (опрацювання матеріалів для підготовки, успішне виконання завдань)
Розділ I. Релігія як історичний феномен. Християнство.					
1	Релігія як соціально-історичне явище.	5	1	4	-
2	Національно-державні релігії. Іудаїзм, індуїзм, зороастризм.	4	1	3	-
3	Національно-державні релігії. Конфуціанство, даосизм, синтоїзм.	3	-	3	-
4	Християнство, його виникнення і сучасний стан	4	-	4	-
5	Основні напрямки християнства.	5	2	3	-
6	Історія християнства в Україні	3	-	3	-
Розділ II. Іслам. Буддизм					
7	Іслам. Виникнення і віровчення.	4	1	3	-
8	Іслам. Напрямки та мораль	3	-	3	-
9	Буддизм: історія та вчення.	4	1	3	-
10	Буддизм: напрямки та культ	3	-	3	-
Розділ III. Нові релігійні течії. Релігія в Україні					
11	Нові релігійні течії. Виникнення та сутність	4	1	3	-
12	Нові релігійні течії в Україні	3	-	3	-
13	Сучасний стан релігій в Україні.	4	1	3	-
14	Законодавство України про свободу совісті та релігійні організації.	3	-	3	-
15	Взаємини ДКВС з релігійними організаціями	3	-	3	-
Разом		55	8	47	-
Виконання завдань для самостійної роботи на написання есе		5			
Залік		40			

Всього	100 балів
--------	-----------

За ведення конспекту лекцій нараховується 1 бал за кожну тему, що повністю відображена у вашому конспекті. Таким чином, за роботу на лекціях ви можете отримати до 8 балів. Нагадуємо, що під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття студента, що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Користування електронними пристроями для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Робота на семінарах оцінюється за наступними критеріями:

- ваша присутність та повний конспект семінарських питань забезпечують вам 1 бал;
- для того аби отримати ще один бал слід брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань);
- виступ із доповіддю на питання за планом семінарського завдання може принести вам ще один бал за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню;
- якщо, при виступі, ви проявите ґрунтовну підготовку, висловіте власну точку зору щодо проблеми, що висвітлюється й підкріпите її аргументацією, правильно відповісте на уточнюючі питання викладача то можете отримати ще 1 бал.

Таким чином ваша участь в роботі семінару може принести вам до 4 балів за одне заняття. Пропущений семінар відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Не виконання завдань знижує ваш бал пропорційно відсотку й рівнів складності завдань з якими ви не впорались. Ваша присутність без підготовки та нездатність впоратись із завданнями оцінюється 0 балів. Відпрацювання пропущених чи оцінених у 0 балів занять відбувається за умови попереднього ознайомлення з матеріалами для підготовки до заняття та виконання завдань запропонованих викладачем (увага – завдання можуть відрізнятись від тих, що вирішували ваші одногрупники).

Самостійна робота оцінюється викладачем з розрахунку 0,5 бала за два повністю висвітлених в конспекті питання з вищенаведеного списку. За виконання завдань для самостійної роботи ви можете отримати до 2,5 бали.

Кожен курсант (студент, слухач) має до кінця листопада написати та надати викладачу есе на тематику з запропонованого переліку або за власною темою узгодженою з викладачем. Успішне виконання цього завдання оцінюється в 5 балів. При цьому оцінка відбувається узагальненням балів за 5 критеріями: 1) грамотність та оформлення – 0,5 бала; 2) відповідність змісту темі – 0,5 бала; 3) структурна логічність – 0,5 бала; 4) аргументованість висновків – 0,5 бала; 5) оригінальність роботи та культура посилань на джерела – 0,5 бала.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді усного заліку на якому ви можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. Під час залуку викладач задає вам 4 питання з переліку наведеного нижче, кожна відповідь дає вам до 10 балів. Якщо під час проходження курсу ви набрали 60 балів то маєте право не здавати залік вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до заліку

1. Історичні умови виникнення ранніх форм релігії.
2. Ознаки та види магії.
3. Сутність фетишизму та його елементи в сучасних релігіях.
4. Назвіть основні властивості племінних релігій.
5. Історичні умови виникнення тотемізму.
6. Наведіть приклади тотемізму в християнстві.
7. Історичні умови виникнення шаманізму.
8. Назвіть основні риси шаманізму.
9. Суспільна роль і функції релігії.
10. Назвіть причини виникнення релігії.
11. Назвіть елементи і структуру релігії.
12. Буддизм – найдавніша з світових релігій.
13. Різновиди буддизму.
14. Назвіть історичні умови виникнення християнства.
15. Розкрийте еволюцію соціального і національного складу християнських общин.
16. Біблія як канонічна основа християнського віровчення.
17. Структура та культурно-історичне значення Біблії.
18. Православ'я. Особливості віровчення, культу, організації.
19. Прийняття християнства на Русі.
18. Католицизм. Особливості віровчення, культу, організації.
20. Протестантизм. Його основні напрямки (Лютеранство, Кальвінізм, Англіканство).
21. Пізній протестантизм (Баптизм, Адвентизм тощо).
22. Виникнення ісламу.
23. Особливості віровчення, культу, організації Ісламу.
24. Шаріат – система мусульманського права.
25. Ісламський фундаменталізм.
26. Іудаїзм: виникнення, віровчення і культ.
27. Індуїзм.
28. Конфуціанство.
29. Даосизм.
30. Синтоїзм.
31. Зороастризм.
32. Нові релігійні течії: загальна характеристика.
33. Класифікація нетрадиційних релігій.
34. Неохристиянство.
35. Орієнталіські (Східні) течії.

36. Синкретичні течії.
37. Езотеричні релігійні течії.
38. Саєнтологічні рухи.
39. Неоязичництво.
40. Сатанізм.
41. Сучасний стан релігій в Україні.
42. Історія державно-церковних відносин на Україні.
43. Законодавство України про свободу совісті та релігійні організації.
44. Відповідальність за порушення законодавства про свободу совісті.
45. Співпраця ДКВС України з релігійними організаціями у справі перевиховання засуджених.

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Академічне релігієзнавство. За ред. А.М. Колодного. Київ. Наукова думка. 2017. 620 с.
2. Історія Релігії в Україні. За ред. А. Колодного та П. Яроцького. Київ. Наукова думка. 2016. 540 с.
3. Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство. Київ. Просвіта, 1916. 280 с.
4. Лубський В.І. Релігієзнавство. Київ. Альма-Матер, 2018. 390 с.
5. Любич О.А., Співак В.В., Олійник О.І. Релігієзнавство. Чернігів. Десна поліграф. 2019. 250 с.
5. Москалець В.П. Релігії світу. Київ. Ібіс, 2015. 420 с.
6. Релігієзнавство. За ред. Бублика С.А. Київ. Академвидав, 2018. 340 с.
7. Релігієзнавчий словник. За ред. Колодного А.М. Київ. Наукова думка, 2016. 720 с.
8. Сидоренко О.П. Релігієзнавство. Київ. ПАРАПЛАН, 2015. 430 с.
9. Черній А.М. Релігієзнавство. Київ. ПП Бабенко Ю.М., 2018. 400 с.
10. Яшин П.П. Релігія, держава, право. Харків. Рескріпт, 2018. 340 с.

Допоміжна

1. Агапітов А.Н. Релігієзнавство. Київ. Лаурус, 2012. 340 с.
2. Бублик С.А. Світові релігії. Харків. Право, 2017. 220 с.
3. Веселова А.В. Теоретичне релігієзнавство. Київ. Ранок, 1996. 360 с.
4. Історія релігій. За ред. В.І. Лубського, М.В. Лубської. Київ. Парнас, 2019. 350 с.
5. Кислюк К.В. Релігієзнавство. Київ. ПП Ребенок В.П., 2017. 260 с.
6. Любовик Б.А. Релігія як соціальне явище. Київ. Альма-Матер, 2016. 360 с.
7. Мозговий Л.І. Релігієзнавство. Київ. Академвидав, 2016. 400 с.
8. Москалець В.П. Психологія релігії. Київ. Альма-Матер, 2018. 230 с.
9. Охрименко П.Р. Соціологія релігії. Львів. ФОП Дереш П.О., 2017. 365 с.
10. Сайгак В.П. Основи релігієзнавства. Харків. Глобус, 2018. 240 с.
11. Уляненко А.Г. Релігії світу. Вінниця. Кондор, 2016. 310 с.
12. Федоренко О.В. Релігієзнавство. Черкаси. ФОП Гарбуз В.П. 2017. 240 с.

13. Яковенко Б.П. Релігієзнавство: курс лекцій. Київ. ООО «Паритет», 2018. 280 с.

Законодавчі та інші нормативні акти України.

1. Конституція України 1996 р. Стаття 35
2. Декларація прав національностей України. – Київ, 1 листопада 1991 року.
3. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» від 25 липня 1994 року.
4. Закон України про альтернативну (невійськову) службу. від 12 грудня 1991 року.
5. Кримінально-виконавчий кодекс України. Стаття: 128.
6. Кримінальний кодекс України. Статті: 161, 178 – 181.
7. Наказ Мін'юст № 2186 від 29.12.2014 «Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань».

Додаткові Інтернет – джерела:

Бібліотечні ресурси:

1. Національна бібліотека України імені І.В.Вернадського: www.nbuv.gov.ua
2. Національна парламентська бібліотека України: www.nplu.kiev.ua

Електронні ресурси підручників:

3. www.ellib.ua
4. www.pidruchniki.com.ua

Офіційні сайти релігійних організацій:

5. Офіційний сервер УПЦ – orthodox.org.ua (укр, рос)
6. Сайт "Православ'я в Україні" — www.orthodoxy.org.ua (укр, рос, eng)
7. Офіційний сайт УГКЦ — www.ugcc.org.ua
8. Офіційний сайт Апостольської нунціатури в Україні – www.nuntiatura.kiev.ua
9. Духовне управління мусульман України — www.islamyat.org
10. Сайт "Іслам для всіх" — www.islam.com.ua
11. Офіційний сайт Української Лютеранської Церкви — www.ukrlc.org
12. Офіційний сайт Всеукраїнського союзу об'єднань Євангельських християн баптистів – www.baptist-union.org.ua
13. Всеукраїнський союз Церков християн віри євангельської п'ятидесятників — www.uipc.org
14. Офіційний сайт Української Уніонної Конференції Адвентистів Сьомого дня — www.adventist.org.ua
15. Реєстр Церков Христа в Україні — www.church-of-christ.org.ua
16. Всеукраїнський єврейський конгрес — www.jewish.kiev.ua
17. Єврейська фундація України — www.jfu.kiev.ua
18. "Буддизм в Україні" – sangha.org.ua
19. Українське об'єднання буддистів школи Школи Карма Каг'ю Діамантового Шляху Тибетського Буддизму — www.buddhism.org.ua
20. Сайт РУН Віри — www.runvira.org
21. "Українське язичництво" — www.svaroh.alfacom.net